

17. Antitusika a expektorancia (1)

Léčiva dýchacího (respiračního) traktu.

Antitusika

látky potlačující četnost a intenzitu záchvatů kašle.

Expektorancia

látky, které napomáhají odstranit z dýchacích cest nadbytečný sekret vzniklý chorobnými procesy.

Antitusika

Kašel

obranný reflex, kterým organismus reaguje na podráždění v dýchacím traktu.

Funkce: odstranění příčiny podráždění (mechanické nečistoty, dráždivé látky, nadbytečný sekret).

Kašel však vyvolávají i záněty horních cest dýchacích nebo bronchokonstrikce vyvolaná různými podněty (např. bronchiální astma).

Kašel produktivní - vlhký, spojený s vykašláváním hlenu

Kašel neproduktivní - suchý, dráždivý. Bývá bolestivý a pro organismus vyčerpávající (zatížení bránice, dýchacích svalů a kardiovaskulárního systému, zvýšená spotřeba kyslíku).

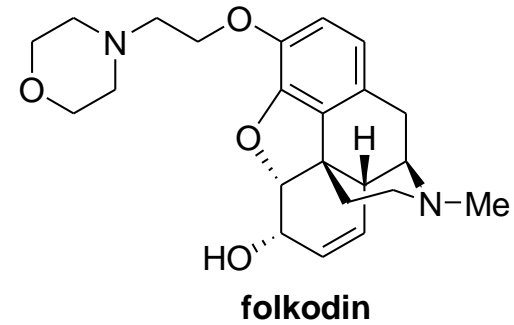
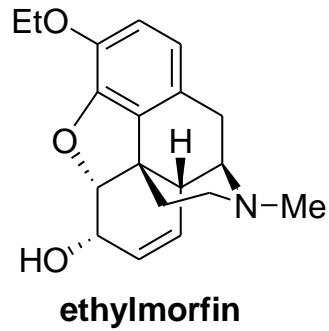
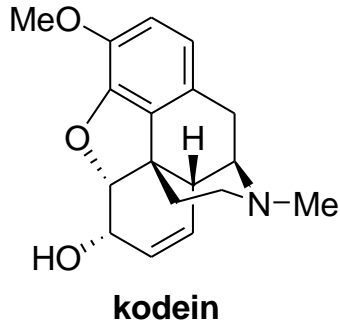
Místa zásahu antitusik:

a) CNS – **antitusika kodeinového typu (opioidní, centrálně působící)**

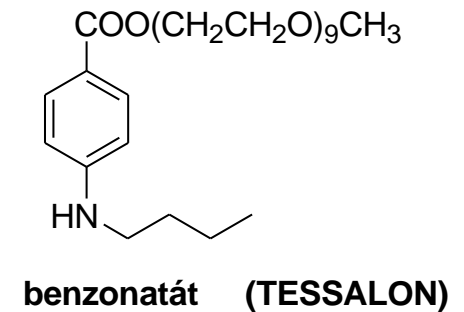
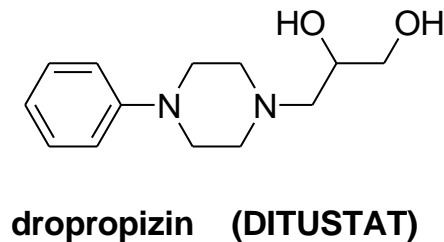
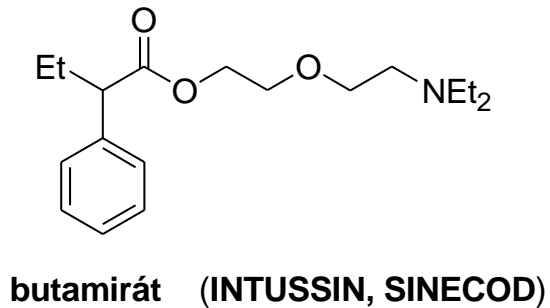
b) nervová zakončení (recepční místa) v průdušnici a průduškách - **antitusika nekodeinového typu (periferně působící)**

17. Antitusika a expektorancia (2)

Antitusika opioidní

Antitusika neopioidní

(Srovnej s lokálním anestetikem **benzokainem**)

17. Antitusika a expektorancia (3)

Expektorancia

napomáhají odstranit z dýchacích cest nadbytečný sekret vzniklý chorobnými procesy.

Hlen – sekret kryjící povrch průdušnice a průdušek. Je tvořen převážně mukoproteiny, proteiny a fosfolipidy. Slouží ke zvlhčování a čištění vdechovaného vzduchu (zachycování prachu, bakterií apod.) a je průběžně odstraňován pomocí fyziologického kašle.

Většina onemocnění horních dýchacích cest je spojena s nadměrnou tvorbou sekretu, případně s jeho zvýšenou viskozitou, což vede k dýchacím obtížím.

Typy expektorancií:

Sekretolytika stimulují činnost bronchiálních žlázek. Zvýšenou produkcí sekretu snižují viskozitu hlenu.

Mukolytika ovlivňují fyzikálně-chemické vlastnosti vylučovaného sekretu, především jeho viskozitu.

Sekretomotorika usnadňují transport hlenu a jeho odkašlávání zvyšováním aktivity epitelu, kterým je kryt povrch dýchacích trubic.

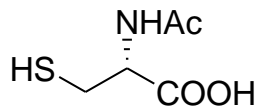
Sekretolytika

- a) anorganické soli, např. **KCl**, **KI** (SOLUTAN), **(NH₄)₂CO₃** ve formě roztoků (perorálně, inhalačně). Vhodné jsou i některé minerální vody (VINCENTKA). Mechanismus účinku: osmóza.
- b) saponiny a alkaloidy z kořene prvosenek (*Radix primulae*) či hlavěnky dávivé (*Radix ipecacuanhae*), etherické oleje - např. anýzový a eukalyptový. Zvýšené sekrece řídkého hlenu bývá dosaženo aktivací parasymptiku

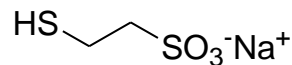
17. Antitusika a expektorancia (4)

Mukolytika

- a) Sloučeniny se sulfanylovou skupinou (merkaptoskupinou). Podstata účinku: reduktivní štěpení disulfidických můstků proteinů přítomných v bronchiálním sekretu účinkem redox-aktivní sulfanylové skupiny.

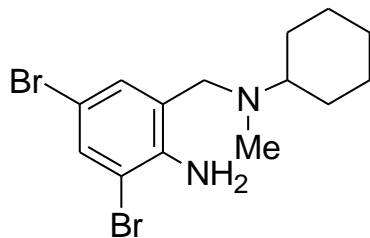

acetylcystein

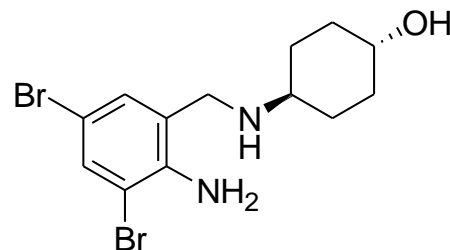

mesna

- b) Deriváty benzylaminu

bromhexin

ambroxol

AMBROBENE, MUCOSIN, MUCOSOLVAN